

ЗВІТ

за результатами моніторингового дослідження
обласних політик і програм з питань соціального захисту населення,
зокрема внутрішньо переміщених осіб

Широківська сільська територіальна громада
Запорізька область

2024

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	4
<i>Інформація щодо аналізу відкритих джерел.....</i>	4
<i>Підсумкова таблиця щодо аналізу відкритих джерел.....</i>	5
<i>Інформація про чинні програми регіонального та місцевого рівнів у напрямі соціальної підтримки і захисту населення.....</i>	6
<i>Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.....</i>	8
<i>Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.....</i>	8
<i>Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих нормативно-правових актів.....</i>	9
<i>Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів.....</i>	9
<i>Аналіз наявних програм, проєктів програм і місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів.....</i>	10
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	10
Рекомендації.....	11

Терміни та скорочення

ВПО — внутрішньо переміщені особи

НПА — нормативно-правовий акт

ОМС — органи місцевого самоврядування

СТГ — сільська територіальна громада

КУ «ЦСПШГ» — КУ «Центр соціальних послуг Широківської громади»

Вступ

Впровадження цільових програм — один з дієвих механізмів вирішення питань у сфері соціального захисту населення, зокрема ВПО, на місцевому рівні, які затверджують ОМС в межах їхньої діяльності (відповідно до ст. 26, ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Та підходи до впровадження таких програм різні. Деякі місцеві програми, спрямовані на соціальну підтримку вразливих категорій населення, не поширюються на ВПО, інші приділяють недостатньо уваги врахуванню їхніх потреб. Одні програми мають розгалужений комплекс заходів у напрямі матеріальної, соціальної, психологічної підтримки ВПО, інші містять один захід, що передбачає надання матеріальної допомоги або послуги.

Дане моніторингове дослідження проведене благодійною організацією «Благодійний фонд “Стабілізейшен Суппорт Сервісез”» в межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні.

Село Широке — адміністративний центр Широківської сільської громади Запорізького району Запорізької області. Станом на 26.04.2024 кількість місцевого населення Широківської СТГ становить 13 802 людини, кількість ВПО — 9169 людей, кількість людей, які проживають у садових товариствах навколо населених пунктів Широківської громади, — 2600, загальна кількість населення — 44 571 людина.

Інформація щодо кількості ВПО, які зареєстровані в Широківській СТГ, за категоріями (діти, люди працездатного віку, безробітні, пенсіонери, багатодітні родини, люди з інвалідністю) відсутня. Адже всі дані про ВПО вносяться та обробляються у Програмному комплексі «Соціальна громада», який не має інструментів розподілу людей за критеріями статі, віку та статусу.

У Широківській громаді постійно вивчаються потреби ВПО. Зокрема, до їх забезпечення долучається КУ «Центр соціальних послуг Широківської громади», який охоплює ВПО різними соціальними послугами. Серед них — забезпечення спецавтотранспортом «Соціальне таксі», що надає транспортні

послуги людям з інвалідністю, зокрема ВПО, які мають порушення опорно-рухового апарату та зору. Крім того, при КУ «ЦСПШГ» функціонує пункт прокату засобів реабілітації. А також створений притулок для людей, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Функціонує і мобільна бригада соціально-психологічної допомоги людям, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм і політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на місцевому рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Об'єкт дослідження

Обласні політики та програми у сфері соціального захисту, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування і дотримання їхніх прав та законних інтересів.

Предмет дослідження

Обласні цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, обласні цільові програми підтримки ВПО та проекти даних програм, чинні обласні НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг, а також на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, звіти з виконання обласних програм і заходів.

Завдання дослідження

Проаналізувати обласні цільові програми, НПА (та проекти), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, щодо включення до них ВПО, врахування їхніх потреб. Проаналізувати забезпечення заходів, визначених програмами. Напрацювати відповідні рекомендації для органів виконавчої влади та ОМС щодо внесення змін і доповнень до чинних місцевих програм і НПА.

Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Інформація щодо аналізу відкритих джерел

Під час підготовки даного звіту було проаналізовано відкриті джерела та наявні на сайтах громади документи, а також направлено відповідні запити до органів місцевої влади Широківської СТГ щодо впровадження цільових програм у сфері соціального захисту населення, зокрема ВПО, на місцевому рівні, які затверджуються ОМС в межах їхньої діяльності (відповідно до ст. 26, ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Джерела інформації:

1. [Сайт](#) Широківської сільської громади.
2. Офіційні відповіді на запити згідно з Законом України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують соціального захисту.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання соціальних програм.

Сайт Широківської СТГ не містить окремих розділів, присвячених питанням ВПО. Відсутні й окремі розділи з інформацією про програми соціального захисту населення, зокрема ВПО, а також НПА, що надають додаткові гарантії та пільги населенню, зокрема ВПО.

Підсумкова таблиця щодо аналізу відкритих джерел

Область / населений пункт, громада	Назва місцевого органу влади або інституції соціального захисту населення, посилання на сайт	Чи є на сайті окремий розділ щодо ВПО (так/ні)	Чи є на сайті окремий розділ щодо програм соціального захисту		Чи є на сайті окремий розділ щодо НПА, які надають додаткові гарантії / пільги		Доступність інформації щодо програм соціального захисту населення та ВПО		Доступність інформації щодо НПА, які надають додаткові гарантії / пільги населенню та ВПО	
			Населення (так/ні)	ВПО (так/ні)	Населення (так/ні)	ВПО (так/ні)	Зазначити (легко, середня / висока складність, інформація недоступна)	Можливо заважити (так/ні)	Зазначити (легко, середня / висока складність, інформація недоступна)	Можливо заважити (так/ні)
Запорізька обл., Широківська СТГ	Широківська сільська рада shtg.gov.ua	Ні	Так	Ні	Так	Ні	Середня складність	Так	Висока складність	Так

Інформація про чинні програми регіонального та місцевого рівнів у напрямі соціальної підтримки і захисту населення

Програма надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку з введенням воєнного стану на 2023 рік (затверджена Рішенням Широківської сільської ради від 02.02.2023 № 14).

Мета Програми: здійснення комплексу заходів, спрямованих на соціальну адаптацію, інтеграцію та захист ВПО, створення належних умов для тимчасового проживання ВПО, забезпечення їх харчуванням, товарами першої необхідності, оплатою необхідних послуг.

Завдання Програми:

- Створення належних умов для тимчасового проживання ВПО.
- Задоволення продовольчих потреб (закупівля продуктів харчування, зокрема дитячого харчування, питної води, доставлення до місць призначення).
- Забезпечення товарами першої необхідності, гігієнічними засобами.
- Забезпечення медичними засобами.
- Евакуація / вивезення / переміщення ВПО.
- Облаштування місць розміщення ВПО.
- Оплата інших заходів, спрямованих на підтримку ВПО.
- Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед ВПО з питань соціальної, юридичної, психологічної підтримки.
- Забезпечення соціальної, фізичної, психофізіологічної підтримки ВПО.
- Сприяння у працевлаштуванні ВПО.
- Сприяння інтеграції ВПО у суспільне життя.

Загальний обсяг фінансових ресурсів для реалізації Програми — 5 000 000,00 грн (зокрема кошти місцевого бюджету — 2 500 000,00 грн).

Програма розвитку психічного здоров'я та психосоціальної підтримки мешканок та мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2024 роки (затверджена Рішенням Широківської сільської ради від 21.12.2023 № 13).

Мета Програми: здійснення комплексу заходів, спрямованих на зміцнення психічного здоров'я та психосоціальної підтримки жителів Широківської СТГ.

Завдання Програми:

- Проведення аналізу потреб у сфері психічного здоров'я.
- Систематизація установ, що надають послуги з розвитку психічного здоров'я та психосоціальної підтримки жителів Широківської СТГ.
- Розроблення системи моніторингу ефективності надання послуг з розвитку психічного здоров'я та психосоціальної підтримки жителів Широківської СТГ.

- Створення центру життєстійкості.
- Проведення інформаційної кампанії для промоції психічного здоров'я тощо.

Забезпечення реалізації заходів, передбачених Програмою, здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, а також за рахунок інших незаборонених чинним законодавством джерел.

Цільова програма з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Широківської сільської ради від 21.12.2023 № 14).

Головна мета Програми — системна та комплексна реалізація гендерної політики, яка спрямована на утвердження в соціальній справедливості та гендерній рівності, підтримку сімей, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, їх повновартісної участі у розбудові громадянського суспільства; подолання таких негативних явищ у суспільстві, як домашнє насильство, насильство за ознакою статі та торгівля людьми.

Завдання Програми:

- Підвищення рівня поінформованості жителів Широківської громади про форми, прояви, причини та наслідки домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, торгівлі людьми.
- Формування у жителів Широківської громади нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих людей, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення домашнього насильства як порушення прав людини.
- Забезпечення доступу до загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих людей для отримання соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної допомоги тощо.
- Формування гендерної культури населення та подолання гендерних стереотипів серед жителів Широківської СТГ.
- Запровадження сучасних фінансових інструментів реалізації політики гендерної рівності.
- Створення системи ефективного реагування на факти гендерної дискримінації.
- Забезпечення підвищення престижу сім'ї, ролі батька у вихованні дітей, утвердження пріоритетності сімейних цінностей тощо.

Забезпечення реалізації заходів, передбачених Програмою, здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, а також за рахунок інших незаборонених чинним законодавством джерел.

***Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих
цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими
та організаційними ресурсами***

У межах Програми надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку з введенням воєнного стану на 2023 рік станом на 25.03.2024 разом із залученими коштами з субвенції використано: із загального фонду — 127 528 554,05 грн, із спеціального фонду — 2 071 855,00 грн.

Програма розвитку психічного здоров'я та психосоціальної підтримки мешканок та мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2024 роки і Цільова програма з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2025 роки наразі перебувають у стадії виконання, проміжні звіти ще не формувалися.

***Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку
і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг***

Локальні нормативно-правові акти за визначеними напрямками відсутні.

**Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих
нормативно-правових актів**

Область / населений пункт, громада	Всього НПА (зокрема проєктів НПА)		З них за тематикою				
	Регіональні, місцеві програми	Місцеві НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо	Програми щодо підтримки населення	Програми щодо підтримки ВПО	НПА, спрямовані на додаткову підтримку населення	НПА, спрямовані на додаткову підтримку ВПО	Проєкти НПА щодо підтримки ВПО
Запорізька обл., Широківська СТГ	3	0	2	1	0	0	0

**Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих
нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів**

Область / населений пункт, громада	Програми та НПА щодо підтримки населення			Програми (зокрема проєкти) та НПА щодо підтримки ВПО	
	Всього	З них містять заходи та положення щодо підтримки ВПО	З них потребують внесення змін або доповнень	Всього	З них потребують внесення змін або доповнень
Запорізька обл., Широківська СТГ	3	1	1	1	0

Аналіз наявних програм і проєктів програм, місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів

Підсумовуючи аналіз місцевих політик та програм, слід зазначити, що у Широківській СТГ приділяється увага дотриманню прав, врахуванню потреб і законних інтересів ВПО. Чинні програми соціального напрямку охоплюють основні потреби ВПО, які мешкають на території громади.

Під час моніторингу було проаналізовано три програми, спрямовані на надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо. За результатами моніторингу можна дійти висновку про широкий перелік заходів у напрямі соціальної підтримки людей, які проживають на території Широківської СТГ. Основною програмою, в межах якої здійснюється надання соціальної підтримки ВПО, є Програма надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку з введенням воєнного стану на 2023 рік.

Цільова програма з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2025 роки не містить чіткого визначення категорії ВПО як одного з суб'єктів, на які спрямована її дія. Це може мати негативний вплив, створювати додаткові труднощі для реалізації ВПО власних прав і законних інтересів. Особливо з огляду на те, що саме ВПО перебувають у зоні ризику, зокрема у контексті домашнього насильства, через свою вразливість.

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту

Проаналізувавши наявні місцеві програми Широківської СТГ, які розміщені у відкритому доступі на сайтах громади, а також отримані відповіді на відповідні запити, можна зробити висновок, що загалом у громаді приділяється увага дотриманню прав, врахуванню потреб і законних інтересів ВПО. Але наявні зауваження до Цільової програми з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2025 роки. Вона потребує редакційної правки для забезпечення більш повного охоплення потреб ВПО.

Рекомендації

З метою усунення перешкод у доступі до послуг окремих категорій населення, зокрема людей, які перебувають на обліку в Широківській СТГ як ВПО, пропонуємо внести зміни до Цільової програми з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2025 роки. В подальшому під час ухвалення нових програм, спрямованих на соціальний захист населення, необхідно передбачати впровадження заходів, спрямованих на підтримку ВПО. Для цього слід залучати представників з числа представників Ради з питань ВПО при Широківській сільській раді до розроблення та погодження проєктів місцевих програм або інших НПА.

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
<p><i>Цільова програма з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Широківської сільської ради від 21.12.2023 № 14)</i></p>		
<p>Перелік завдань і заходів програми у частині запобігання домашньому насильству, насильству за ознакою статі, торгівлі людьми: – підвищення рівня поінформованості мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області про форми, прояви, причини та наслідки</p>	<p>Перелік завдань і заходів програми у частині запобігання домашньому насильству, насильству за ознакою статі, торгівлі людьми: – підвищення рівня поінформованості мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області, <i>зокрема внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та проживають</i></p>	<p>Перелік завдань і заходів програми у частині запобігання домашньому насильству, насильству за ознакою статі, торгівлі людьми: – підвищення рівня поінформованості мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області, <i>зокрема внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та проживають</i></p>

<p>домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, торгівлі людьми; – формування у мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення домашнього насильства як порушення прав людини.</p>	<p><i>на території Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області</i>, про форми, прояви, причини та наслідки домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, торгівлі людьми; – формування у мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області, <i>зокрема у внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та проживають на території Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області</i>, нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення домашнього насильства як порушення прав людини.</p>	<p><i>на території Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області</i>, про форми, прояви, причини та наслідки домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, торгівлі людьми; – формування у мешканців Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області, <i>зокрема у внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та проживають на території Широківської сільської територіальної громади Запорізького району Запорізької області</i>, нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення домашнього насильства як порушення прав людини.</p>
--	---	---

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд “Стабілізаційний Суппорт Сервісес”» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ “ССС”» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоб слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

НАШ САЙТ:

<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:

info@radnyk.org

FACEBOOK:

[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:

[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:

[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:

[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/SSS_Ukraine)